

ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติการดูแลสุขภาพตนเองของคนงานใน
โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง จังหวัดสมุทรปราการ

นางสาวทิวพร กลมกล่อม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต
ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2538

ISBN 974-631-124-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**FACTORS AFFECTING HEALTH CARE
OF MIDDLE-SIZED INDUSTRY WORKERS
OF SAMMUT PRAKAN PROVINCE**

Miss Tiwaporn Klomklorn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Sociology

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-631-124-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติการดูแลสุขภาพตนเองของคนงานใน
โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง จังหวัดสมุทรปราการ

โดย

นางสาวทิวพร กลมกล่อม

ภาควิชา

สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤกษ์สุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.งามนิศ สัตย์สงวน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเทศ ตินณะกุล)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ทิวพร กลมกล่อม : ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติการดูแลสุขภาพตนเองของคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง จังหวัดสมุทรปราการ (FACTORS AFFECTING HEALTH CARE OF MIDDLE - SIZED INDUSTRY WORKERS OF SAMUT PRAKAN PROVINCE)

อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 147 หน้า.ISBN 974-631-124-7

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติการดูแลสุขภาพตนเองของคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็น คนงานในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 400 คน เป็นชาย 149 คน เป็นหญิง 251 คน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็น เครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t - test) ค่าความแปรปรวนทางเดียว (F - test) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิจัยมีดังนี้

1. คนงานมีความ เชื่อมทางด้านสุขภาพและการปฏิบัติการดูแลสุขภาพตนเองในระดับปานกลาง
2. คนงานชายกับคนงานหญิง มีการปฏิบัติการดูแลสุขภาพตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคนงานหญิงมีการปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพตนเองมากกว่าคนงานชาย
3. คนงานที่มีความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวแตกต่างกัน มีการปฏิบัติการดูแลสุขภาพตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ความ เชื่อมทางด้านสุขภาพกับการปฏิบัติการดูแลสุขภาพตนเองของคนงานมีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
5. ปัจจัยทางด้าน อายุ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ความสัมพันธ์กับเครือญาติ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ ไม่มีผลต่อการปฏิบัติการดูแลสุขภาพตนเองของคนงาน

ภาควิชา.....สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา.....
สาขาวิชา.....สังคมวิทยา.....
ปีการศึกษา..... 2537.....

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

C530481 : MAJOR SOCIOLOGY

KEY WORD: SELF/ HEALTH/ WORKERS/ INDUSTRY

TIWAPORN KLOMKLORN : FACTORS AFFECTING HEALTH CARE OF MIDDLE-SIZED INDUSTRY WORKERS OF SAMUT PRAKAN PROVINCE. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. SUNYA SUNYAVIVAT, Ph.D. 147 pp. ISBN 974-631-124-7

The purpose of this study is to study factors affecting health care of middle-sized industry workers of Samut Prakan Province. The sample is composed of 400 the workers in middle-sized industry of Samut Prakan Province (149 males and 251 females). Questionnaires were administered and percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance and pearson's correlation coeffecient were used for data analysis.

The results of the study were as follows.

1. The health belief and self-care practice of the workers were at moderate level.
2. Male and female workers were different in self-care practice at .01 level of significant. The female workers had more self-care practice than male workers.
3. The differences in the interaction with family members influenced the self-care practice of workers at .01 level of significant.
4. There was a significant relationship between health belife and self-care practice at .001 level.
5. Age, income, education, marital status, the interaction with kinship and preceived health information had no influenced on self-care practice of workers.

ภาควิชา..... สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

สาขาวิชา..... สังคมวิทยา

ปีการศึกษา..... 2537

ลายมือชื่อนิติ..... *Titima K.*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *[Signature]*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร. สัญญา สัญญาวิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. งามพิศ ลัทธิสงวน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิเทศ ตินนะกุล ประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดเวลา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์สมบุรณ์ ขอสกุล อาจารย์วิภา ไชยณรงค์ และ อาจารย์เชษฐ์ ปรีชารัตน์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำในการสร้างเครื่องมือวิจัย ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมและคนงานทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณแม่ คุณพ่อ และครอบครัวของผู้วิจัยทุกคน อาจารย์ที่เคารพ ผู้บังคับบัญชา ครอบครัวพี่แอกซุมพล-คุณเพ็ญศรี เกิดนาค และเพื่อน ๆ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยจนจบหลักสูตรสังคมวิทยามหาบัณฑิตนี้

ทิวาพร กลมกล่อม

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภูมิ	ญ

บทที่

1	บทนำ	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
	ขอบเขตของการวิจัย	7
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	7
2	แนวความคิดเชิงทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	8
	แนวคิดเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง	8
	แบบแผนความเชื่อทางด้านสุขภาพ	18
	แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ	20
	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย	24
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
	กรอบแนวคิดในการศึกษา	35
	แนวเหตุผลและสมมติฐานในการวิจัย	37
	ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	44
3	ระเบียบวิธีวิจัย	45
	ประชากร	45
	กลุ่มตัวอย่าง	45

สารบัญ (ต่อ)

ลักษณะของโรงงาน	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
เกณฑ์การให้คะแนนเครื่องมือ	48
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	48
การหาคุณภาพเครื่องมือ	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	49
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	51
นियามปฏิบัติการ	51
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
การวิเคราะห์ข้อมูล	
วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป	56
ทดสอบสมมติฐาน	92
อภิปรายผล	102
5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	109
สรุปผลการวิจัย	110
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	112
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	114
ปัญหาจากการวิจัย	115
บรรณานุกรม	116
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก (ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดสมุทรปราการ)	123
ภาคผนวก ข (หนังสือขอความอนุเคราะห์และรายนามผู้ทรงคุณวุฒิ) ...	135
ภาคผนวก ค (แบบสอบถาม)	138
ประวัติผู้เขียน	147

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี	2
2	ประชากรไทยกับแนวโน้มอาชีพ	2
3	จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมและคนงาน จำแนกตามอำเภอและเพศ จังหวัด สมุทรปราการ ปี 2536	4
4	จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมของอำเภอ ต่าง ๆ ในจังหวัดสมุทรปราการ 5 ลำดับแรก ปี 2534	4
5	รายชื่อโรงงานอุตสาหกรรม ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	56
7	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	58
8	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้	60
9	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา	62
10	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพสมรส	64
11	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิลำเนาเดิม	66
12	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่พักอาศัย	68
13	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความสัมพันธ์ของคนงาน กับบุคคลในครอบครัว	70
14	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความสัมพันธ์ของคนงาน กับเครือญาติ	72
15	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการได้รับข้อมูลข่าวสาร ทางด้านสุขภาพ	74
16	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามแหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ทางด้านสุขภาพมากที่สุด	76
17	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการดูแลตนเองเมื่อมี อาการเจ็บป่วยเล็กน้อย	78

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
18	คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และระดับความเชื่อทาง ด้านสุขภาพของคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกเป็นรายข้อ.....	81
19	คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และระดับความเชื่อทาง ด้านสุขภาพคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามตัวแปร	83
20	คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และระดับการปฏิบัติการ ดูแลสุขภาพตนเองของคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง จังหวัด สมุทรปราการ จำแนกเป็นรายข้อ	86
21	คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และระดับการปฏิบัติการ ดูแลสุขภาพตนเองของคนงานในโรงงาน อุตสาหกรรมขนาดกลาง จังหวัด สมุทรปราการ จำแนกตามตัวแปร	89
22	ความแตกต่างของคะแนนการปฏิบัติการดูแลสุขภาพตนเองของคนงานใน โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามเพศ	92
23	ความแปรปรวนของคะแนนการปฏิบัติการดูแลสุขภาพตนเองของคนงานใน โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม อายุ	93
24	ความแปรปรวนของคะแนนการปฏิบัติการดูแลสุขภาพตนเองของคนงาน ในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	94
25	ความแปรปรวนของคะแนนการปฏิบัติการดูแลสุขภาพตนเองของคนงาน ในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม ระดับการศึกษา	95
26	ความแปรปรวนของคะแนนการปฏิบัติการดูแลสุขภาพตนเองของคนงาน ในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม สถานภาพการสมรส	96

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
27	ความแปรปรวนของคะแนนการปฏิบัติการดูแลสุขภาพตนเองของคณงาน ในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม ความสัมพันธ์ของคณงานกับบุคคลในครอบครัว	97
28	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติการดูแลสุขภาพตนเองของคณงานใน โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม ความสัมพันธ์ของคณงานกับบุคคลในครอบครัว	98
29	ความแปรปรวนของคะแนนการปฏิบัติการดูแลสุขภาพตนเองของคณงาน ในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม ความสัมพันธ์ของคณงานกับบุคคลที่เป็นเครือญาติ	99
30	ความแปรปรวนของคะแนนการปฏิบัติการดูแลสุขภาพตนเองของคณงาน ในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม การได้รับข้อมูลข่าวสารทางด้านสุขภาพ	100
31	ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อทางด้านสุขภาพและการปฏิบัติการดูแล สุขภาพตนเองของคณงานในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง จังหวัด สมุทรปราการ	101
32	จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมและคณงาน จำแนกตามอำเภอและเขต จังหวัดสมุทรปราการ พ.ศ.2534	126
33	จำนวนโรงงาน จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมของอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดสมุทรปราการ	127
34	จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม จำแนกตามอำเภอและความเสี่ยงต่อการ เกิดโรคจากการประกอบอาชีพ จังหวัดสมุทรปราการ พ.ศ.2534	133

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	ความสัมพันธ์ของระดับสุขภาพกับการดูแลตนเอง	12
2	กรอบแนวคิดในการศึกษา	36
3	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	57
4	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	59
5	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้	61
6	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา	63
7	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพสมรส	65
8	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิลำเนาเดิม	67
9	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่พักอาศัย	69
10	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความสัมพันธ์ ของคณงานกับบุคคลในครอบครัว	71
11	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความสัมพันธ์ ของคณงานกับเครือญาติ	73
12	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการได้รับข้อมูล ข่าวสารทางด้านสุขภาพ	75
13	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามแหล่งที่ได้รับ ข้อมูลข่าวสารทางด้านสุขภาพมากที่สุด	77
14	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการดูแลตนเอง เมื่อมีอาการเจ็บป่วยเล็กน้อย	79